

Uddrag af

**Håndbog
over
trin og udtryk i dansk folkedans**

Udgivet af Foreningen til Folkedansens Fremme

København - Anno 1991

samt andre kilder

**FATNINGER - OPSTILLINGER
- FIGURER -**

*1. Udgave
Juni 2010*

Fatninger, opstillinger og figurer

Generelt

Hvor der ved parvis opstilling ikke er anført andet, har herren højre side til egen dames venstre.

Parvis

Almindelig fatning

Herren og damen har front mod hinanden. Herren lægger sin højre hånd midt på damens ryg lige over taljen og holder damens højre hånd i sin venstre. Damen lægger sin venstre hånd på herrens højre skulder med fingerspidserne pegende mod sig selv.

Almindelig fatning med front fremad

Som almindelig fatning, men med fronten vendt lidt fremad.

Almindelig fatning

Almindelig fatning med front fremad

Gammelmandsfatning

(Vestjydsk eller vestsjællandsk fatning)

Som almindelig fatning. Herren lægger dog sin venstre hånd oven på damens højre med tommelfingeren inde i hendes hånd. Herren lægger venstre hånd sammen med damens højre på sin venstre hofte.

Livfatning

Herren og damen har front mod hinanden. Herren lægger sine hænder på damens ryg lige over taljen. Damen lægger sine hænder på herrens skuldre.

Danser to herrer eller to damer sammen, tager de hinanden om livet med højre arm øverst, som i kreds med livfatning.

Livfatning (parvis)

Livfatning (samme køn)

Åben livfatning

Herren og damen har front samme vej. Herren lægger højre arm om livet på damen. Damen lægger sin venstre hånd på herrens højre skulder med fingerspidserne pegende fremad.

Åben Livfatning

Armkrug

To dansere hægter de bøjede højre arme sammen, således at underarmene holdes vandrette. Fatningen kan tages på tilsvarende måde med venstre arm.

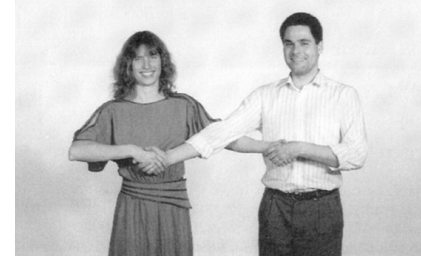
Ryggreb

Herren og damen vender højre side mod hinanden og lægger venstre hånd på egen ryg. Damen fatter herrens venstre hånd med egen højre, og herren stikker sin højre arm under damens højre og fatter hendes venstre hånd.

Sidevendt korsgreb

Herren og damen har front samme vej. Herren har højre side mod damens venstre. Parret har fat foran sig med højre hånd i højre og venstre hånd i venstre. Almindeligvis har herren sin højre arm foran damens venstre.

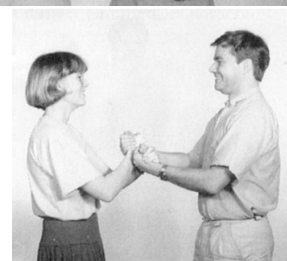
Ryggkorsgreb

Herren og damen har front samme vej. Herren har højre side mod damens venstre. Parret har fat bag sig højre hånd i højre og venstre hånd i venstre. Almindeligvis har herren sin højre arm bagved damens venstre.

Forlæns korsgreb

To dansere har front mod hinanden og har enhåndsfatning med tommelgreb med højre og venstre hånd samtidigt. Hænderne holdes på en naturlig måde over hinanden i brysthøjde. Almindeligvis danses med let bøjede arme.

Skulderkorsgreb

Man holder højre hånd på hinandens skuldre. Venstre arm er bøjet, og man læner sig lidt bagover.

Bruges til Hurretrin

Trojka fatning

Herren og damen har front samme vej. Herren har højre side mod damens venstre. Damen holder med bøjede arme hænderne i skulderhøjde. Herren lægger sin venstre hånd i damens venstre, fører højre hånd bag damens skuldre og lægger den i hendes højre hånd.

Under armen (arm i arm)

Herren og damen har front samme vej. Herren har højre side mod damens venstre. Herren byder damen sin bøjede højre arm, som hun bagfra lægger sin venstre ind i

Parvis håndfatning

Herren og damen har front samme vej. Herren har højre side mod damens venstre. Herren tager med sin højre hånd damens venstre, således at damens hånd er øverst. Hænderne holdes mellem herrens højre og damens venstre skulder, og armene er let bøjede.

Enhåndsfatning

To dansere har front mod hinanden. Danserne giver hinanden højre hånd, og hænderne føres op i cirka skulderhøjde. Armene er let bøjede. Fatningen kan tages på tilsvarende måde med venstre hånd. Når en herre og en dame danser sammen, er damens hånd øverst.

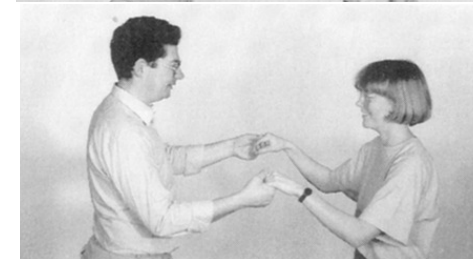
Enhåndsfatning med tommelgreb

To dansere fatter med højre hånd om hinandens tommelfingerrod. Armene er let bøjede. Fatningen kan tages på tilsvarende måde med venstre hånd. Enhåndsfatning med tommelgreb bruges almindeligvis kun i forbindelse med hurretrin og omvendte hurretrin.

Tohåndsfatning

To dansere har front mod hinanden. Danserne fatter hinandens hænder uden at krydse armene. Armene er let bøjede. Når en herre og en dame danser sammen, er damens hænder øverst.

Kreds

Generelt

Ved sidelæns bevægelse har danserne front mod kredsens midte, ellers er kroppen drejet lidt i bevægelsesretningen.

Kreds

En kreds består af tre eller flere dansere, der holder hinanden i hænderne og derved danner en ring. Armene er almindeligvis let bøjede, og hænderne holdes mellem dansernes skuldre.

Kreds

Kreds med skulderfatning

Dobbetkreds

Dobbeltring, Arme foran kroppen

Kreds med krydsede arme
Kreds hvor danserne har krydset egne arme, således at højre arm er øverst.

Armkrøgskreds
Man byder danser t.h. sin bøjede højre arm. Venstre arm lægges bagfra ind i danser t.v. bøjede højre arm.

Kreds med livfatning, samme køn

Kreds med livfatning, parvis

Danserne holder om sidedansernes liv. Alle har højre arm over og venstre arm under sidedansernes arme. Armene holdes bag kroppen. Hvor kredsen består af par, lægger damerne i stedet hænderne på sideherrerne skuldre. Hvor én herre danser med to damer, holder herren om damernes liv. Damerne lægger hånden nærmest herren på dennes skulder, og holder hinanden om livet.

Enhåndsmølle med tommelgreb

I enhåndsmølle med tommelgreb har danserne højre side mod midten af møllen.
Dansernes højre tommelfingre mødes i midten pegende opad. De andre fingre holder om håndryggen på den danser, der står bagved.
Fatningen kan tages tilsvarende med venstre hånd.
Almindeligvis bruges tommelgreb i forbindelse med andre trin end hurretrin.

Enhåndsmølle med tommelgreb

Enhåndsmølle med håndledsfatning

I enhåndsmølle med håndledsfatning har danserne front mod midten af møllen.
Højre hånd holder om højre sidedansers højre håndled.
Venstre hånd ligger på venstre sidedansers højre overarm.
Fatningen kan tages tilsvarende med venstre hånd om håndleddet og højre hånd på overarmen. Almindeligvis bruges håndledsfatning i forbindelse med hurretrin.

Enhåndsmølle med håndledsfatning

Tohåndsmølle

Tohåndsmølle dances af fire dansere. To og to har man tohåndsfatning med modstående danser. Alle har højre arm over og venstre arm under sidedansernes arme.

Stor mølle

I stor mølle har parrene åben livfatning, front i samme retning og siden til møllens midte. Møllen dannes ved, at danserne nærmest midten tager enhåndsmølle med tommelgreb.

Kæde

Almindelig kæde

Kæde udføres af to eller flere par i kreds. Idet kæden begyndes, har man front til egen danser. Herren har venstre side, og damen højre side mod kredsens midte.
Man giver højre hånd til egen danser og danser venstre forbi. Dernæst giver man venstre hånd til den næste danser i kredsen og danser højre forbi.
Således fortsættes rundt i kredsen.

Armrogskæde

Armrogskæde danses som kæde, men I stedet for at give hånd tages armrog.

Ståkæde (stående kæde)

Da ståkæde findes i flere varianter, henvises til beskrivelsen af de enkelte.

Halvkæde

I halvkæde bytter to par, der står over for hinanden, plads. Man giver højre hånd til modstående danser og danser venstre forbi. Idet man møder egen danser, giver man venstre hånd. Dernæst lægger herren højre arm om livet på damen og fører hende venstre om ud på modsatte plads.

Halvkæde forekommer også i almindelig og omvendt rækkeopstilling. Også her udføres den som beskrevet ovenfor. Dog er egen danser nu modstående danser, og det er sidedanseren, der fører/bliver ført ud på modsatte plads.

Halvkæde kan også danses uden at give hånd.

Ottetalskæde

Da ottetalskæde findes i flere varianter, henvises til beskrivelsen af de enkelte danse i beskrivelseshæfterne. Her beskrives en grundfigur:

Danses af to par, der står over for hinanden. Parrene tager højre enhåndsfatning med egen danser og danser medsols rundt til egen plads, hvorved man får front mod modstående danser. Damerne har ryg mod ryg, idet de passerer hinanden. Med modstående danser tager man venstre enhåndsfatning, og der danses modsols rundt til egen plads.

Knude

Knude

Knude danses af to par, der står over for hinanden, eller af to damer over for to herrer.

Knude har håndskifte som i kæde, men man begynder med at give højre hånd til modstående danser. Dernæst giver man venstre hånd til sidedanseren og igen højre til modstående. Således fortsættes rundt.

Knude sluttet oftest med, at danserne fører/bliver ført ud på egen plads.

Armrogsknude

Armrogsknude danses som knude, men i stedet for at give hånd tages armrog.

Ottetalsknude

Ottetalsknude danses med samme figur som ottetalskæde, men man begynder med at give højre hånd til modstående danser.

I Ottetalsknude er det herrerne, der har ryg mod ryg, idet de passerer hinanden.

Række

Almindelig rækkeopstilling

Almindelig rækkeopstilling dannes ved, at danserne stiller op på to parallelle rækker. Herrerne står til højre og damerne til venstre set fra fronten. Herrerne står altså med venstre side mod fronten og damerne overfor med højre side mod fronten. Man står over for egen danser.

Omvendt rækkeopstilling

Omvendt rækkeopstilling dannes ved, at danserne stiller op på to parallelle rækker. Herrerne står til venstre og damerne til højre set fra fronten. Herrerne står altså med højre side mod fronten og damerne overfor med venstre side mod fronten. Man står over for egen danser.

Parvis rækkeopstilling

Danserne stiller op parvis overfor hinanden. Danserne har siden til fronten, således at grupperne tilsammen danner to rækker.

Øvrige opstillinger og figurer

2 par over for hinanden

...almidelig

2 par over for hinanden betegner opstilling i grupper af 2 par. 1. par har ryggen og 2. par ansigtet mod fronten.

... på række

2 par over for hinanden på række betegner opstilling i grupper af 2 par, hvor grupperne tilsammen danner række bort fra fronten. Det ene par har ryggen og det andet par ansigtet mod fronten.

...i kreds

2 par over for hinanden i kreds betegner opstilling i grupper af 2 par, hvor grupperne tilsammen danner en ring i salen. Almindeligvis har 1. par ryggen og 2. par ansigtet i danseretningen.

Kvadrille

Kvadrille er 4 par opstillet i en firkant. Alle har front mod firkantens midte (musikken).

Parrene nummereres på følgende måde:

Danske kvadriller	Amerikanske kvadriller m.fl.
1. par har ryggen mod fronten	1. par har ryggen mod fronten
2. par står over for 1. par	2. par står til venstre for 1. par
3. par står til højre for 1. par	3. par står over for 1. par
4. par står til venstre for 1. par	4. par står til højre for 1. par

Gåsegang

I gåsegang danses enkeltvis efter hinanden i en kreds.

Port

I port holder to dansere hinanden i hånden med løftet arm. Herved dannes en port, som andre kan danse igennem.

